

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ бр. 52 от 02.07.2019 г.

Рецензент: проф. д.ф.н. Мирена Славова

Кандидат: гл. ас. д-р Силвия Георгиева

В обявения от Югозападния университет „Неофит Рилски“ конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по римска литература в обявения срок е подала документи гл. ас. д-р Силвия Георгиева Георгиева, преподавател по класически езици в същия университет от 1994 г. (асистент 1994–1999 г.; старши асистент 1999–2008 г.; главен асистент 2009–досега).

Тя е завършила висше образование със степен „магистър“ в специалност „Класическа филология“ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1990 г. и е придобила образователната и научна степен „доктор“ през 2009 г. с дисертация на тема „Йерархия на ценностите и жанрови особености в писмата на Свети Августин до жени“. Така кандидатката отговаря на условията на чл. 53 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България – има научна степен „доктор“ и заема академичната длъжност „главен асистент“ повече от две години. Д-р Георгиева преподава латински и старогръцки език в многобройни филологически, теологически и исторически специалности на бакалавърската и магистърската степен в Югозападния университет.

Кандидатката покрива минималните национални изисквания за академичната длъжност „доцент“, както е видно от приложената в документацията таблица. Тя участва в конкурса с една монография „Дъще, господарке, съробиньо, сестро: женската идентичност в писмата на Блажени Йероним“. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, 2015, с една преводна книга от латински език на Свети Аврелий Августин „Избрани писма до жени“. София: Изток-Запад, 2012 (съставителство, превод, увод и бележки), както и с учебник по латински език VERBA AETERNA, Благоевград, 2012, към които се добавят и четири научни статии.

Д-р Георгиева е от тези млади колеги, които още от докторската си дисертация закрепват интереса и научното си любопитство в една изследователска ниша – избор, който, ако е съчетан с постоянство, гарантира задълбочено проникване в проблематиката, широта на погледа и обективност на изводите. Така, с изключение на учебника, всички публикации на Георгиева са свързани с римската християнска епистоларна литература от IV–V в. и преди всичко с творчеството на Свети Августин и Блажени Йероним. Епистоларното творчество на Свети Августин е обект на проучване в докторската ѝ дисертация, а това на Блажени Йероним – на представения хабилитационен труд.

Още с интригуващото си заглавие монографията „Дъще, господарке, съробиньо, сестро!“ (238 с.) заявява за най-важното качество на този текст – авторовата интелектуална и емоционална ангажираност с проблематиката на женското присъствие в ранното християнство, видно в писмата и през погледа на високо ерудиран християнски отец и учител като Блажени Йероним. Такова изследователско поле предлага предизвикателна възможност за анализ едновременно на няколко съществени страни от интелектуалния живот на Късната античност. От една страна е адресатът – портретите на

знатни жени християнки, положени върху социокултурния фон на епохата, с техния *ardor et studium* – отдаденост на новата религия и желание да осмислят текстовете на Свещеното писание – осветляват отвътре късноантичния свят с неговите противоборства между езическо и християнско, мъжко и женско, светско и религиозно светоусещане. От другата страна е адресантът – ерудиран и триезичен, сърдечен приятел, другар и ревностен наставник в дебрите на новото учение. Погледът на Блажени Йероним, макар и насочен отвън навътре към света на събеседничките му, също хвърля светлина върху него, при това с „бащинска загриженост, братска обич, признателност и уважение като към господарка и колега в робството на християнското служене“ (с. 7).

Предизвикателството пред филолога изследовател, което Георгиева ясно осъзнава и според мен е посрещнала професионално и успешно, в случая е да анализира една допълнителна специфика на епистоларните текстове на Йероним до жени – как той влага идеализираните си представи за жената, аскезата и библейските послания в образите на своите кореспондентки жени, превръщайки ги в свой огледален образ. Авторката е избрала адекватен метод и удачна композиция на своето изследване. В една стегната уводна част от двадесетина страници тя въвежда читателя в темата на своето проучване – обговаря приноса на Блажени Йероним за развитието на християнството, прави приносен сравнителен анализ на писмата до жени на Августин и Йероним, характеризира жените адресати на последния, като в края доуточнява и прави своя класификация на типовете писма, излезли изпод перото му. Следва най-обширната и професионално изпълнена част – филологическият коментар на така обособените типове писма (оправдателни, екзегетични, утешителни и насърчителни) е поместен на с. 21–147, а този на житията на

кореспондентките (vitae) – на с. 148–213. Този проникновен анализ е последван от обобщение върху портрета на идеалната жена християнка и своеобразната *norma perfectae vitae*, която Блажени Йероним съгражда в своите писма до жени.

Намирам за най-съществен принос на Георгиева изковаването на оригинален метод и алгоритъм за анализ на епистоларните текстове на Йероним, който се състои в съчетаване на аналитичния инструментариум на реторика, филология, екзегеза и християнска доктрина. Този подход най-адекватно откроява уникалния облик на Йероним в развитието на християнската литература. Благодарение на него успешно се извеждат обобщените образи, идеализираните представи и основните характеристики на християнката образец, реципиент на епистоларните текстове, видяна през погледа на християнския автор.

Второ съществено достойнство на изследването е тънкият филологически анализ, базиран на образцово познаване на латинския език от епохата и жанра, и сочният български език на приложените преводи. Трябва да се подчертае и фактът, че с тази книга д-р Георгиева за първи път прави достойние на българската публика оригиналния текст на Блажени Йероним. Впрочем подобно достижение на авторката представлява и хубавото томче с превод на избрани писма на Свети Августин до жени. В него са подбрани тематично писма на християнския светец, представени в професионално изпълнен превод, демонстриращ еднакво впечатляваща версираност в латинския и в българския език, в съчетание с компетентно поднесен увод. Както в монографията, така и тук Силвия Георгиева доказва себе си като версиран познавач на християнската доктрина и Светото писание, на щекотливите проблеми за Божията благодат, свободния избор и предопределеността, на изискванията на аскезата и следването на пътя

към Бога. И двете книги я представят като един от малобройните специалисти в България по проблематиката на римската християнска литература и епистография.

Предложените четири статии се отличават с оригинално подбрани теми, отразяващи позицията на християнските отци от IV–VI в. спрямо важни проблеми на тяхното съвремие. Статиите се характеризират с плодотворно прилагане на сравнителния метод, с компетентен анализ и превод на латински текстове, съчетан с познаване на спецификата на християнската интерпретация на разглежданите явления. Статията „Светът потъва в руини“ например анализира как двамата отци – Августин и Йероним – от двата края на загиващата Римска империя (от Витлеем и от Картаген) възприемат и интерпретират от гледна точка на християнското учение гибелта на Рим след завземането му от Аларих през 410 г. *Fiunt, non nascuntur* пък е любопитен поглед върху социокултурния аспект на детството през Късната античност и върху дидактичния аспект на ранната християнска епистография през епохата. Удачно е подбрана и темата на статията *The letters of Jerome, Augustine, Pelagius and Pope Innocent to the virgin Demetrias: Epistolary education of Early Christianity*, тъй като третира на високо професионално равнище писма от четирима отци до едни и същи адресати – 14-годишната Деметриада, майка ѝ Юлиана и баба ѝ Проба. Този избор позволява на Георгиева да направи оригинални наблюдения върху разноречивостта на писмата и да открие с последователно прилагане на сравнителния анализ стилистичните особености и разликите в тяхната реторична орнаментация и в логическия им акцент. Неслучайно посочените приноси статии са публикувани в авторитетни и реномирани научни списания и поредици като *Studia Ephemeridis*, „Augustinianum“, „Балканистичен форум“ и *Studia Patristica*.

Учебникът по латински език VERBA AETERNA е написан професионално и очевидно обобщава дългогодишен преподавателски опит в обучението по латински език на неспециалисти. Той не си поставя максималистични цели и обемът му от 180 с. е съобразен с ограниченията в учебните планове. Авторката се придържа към стегнати правила и формулировки на граматическия материал, като предлага след всяка граматическа единица полезен съпоставителен анализ на латински с изучаваните от студентите съвременни езици, както и принципите, на които почива заемаването на латинска лексика в тях. Учебникът е написан с вдъхновение и любов към латинския език, фактологически вярно, живо и ясно, без излишно теоретизиране. Една от забележките ми е свързана с непоследователността в означаването на дължините на втората сричка откроя (например на с. 114, 121, 141, 144 и др.), както и с наличието на печатни грешки, които една редакторска намеса би могла да отстрани.

В заключение:

Тези постижения и достойнства на преподавателската и научната работа на кандидатката ми дават основание убедено да предложа на уважаемото научно жури гл. ас. д-р Силвия Георгиева Георгиева да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите на Европа, Африка, Америка и Австралия – Римска литература).

проф. д.ф.н. Мирена Славова

София, 16 октомври 2019 г.